



FOLKETINGET

# EU-nyt

NYHEDSBREV | 2020-2021 | 31. AUGUST 2022

## EU's geopolitiske situation ifølge von der Leyen og Scholz

Kommissionsformand von der Leyen og den tyske forbundskansler Scholz fremlagde i 2 taler den 29. august 2022 deres syn på EU's geopolitiske situation. Talerne rummer grundlæggende ens analyser og fokuserer begge på krigen i Ukraine, grøn omstilling, regelbaseret international orden og udvidelse af EU. Mens von der Leyens slår de store linjer an, kommer Scholz med flere konkrete forslag.

---

### Ursula von der Leyen: Ny europæisk strategisk tænkning

Kommissionsformand von der Leyen talte den 29. august 2022 til det årlige strategiske forum i Bled, Slovenien.

Kommissionsformanden indleder sin tale med at opstille "det største spørgsmål i vores tid"; vil rå magt erstatte et regelbaseret samarbejde?

Ifølge von der Leyen afhænger svaret på det spørgsmål af, om demokratierne er villige til opretholde fundamentale principper, modstå aggression samt beskytte vores værdier og ligesindede lande.

Krigen i Ukraine er bagtæppet for talen, og kommissionsformanden understreget direkte, at: "Putin må ikke vinde denne krig, og Ukraine skal vinde krigen". EU skal støtte Ukraine, så længe der er behov for det. Det skal bidrage til at understrege, at prisen for at bryde den internationale orden er høj.

---

---

Samtidig med støtte til Ukraine skal EU udvikle en "ny europæisk strategisk tænkning", der skal hvile på 3 hovedelementer: Forsvar for regelbaseret orden og grøn omstilling, støtte til de mest udsatte demokratier samt øget fokus på globale geopolitiske forandringer.

### **Forsvar for regelbaseret orden og grøn omstilling**

Et vigtigt led i forsvaret for den regelbaserede orden er ifølge von der Leyen at frigøre EU fra afhængigheden og "beskidd russisk fossil energi". Det skal ske ved at sætte øget fart på den grønne omstilling.

Men stigningen i elektricitetspriserne gør, at der også er behov for handling på andre områder. Derfor vil Kommissionen ændre på indretningen af elektricitetsmarkedet. Det skal på den korte bane ske ved en "nød-intervention" og på længere sigt med en strukturel reform.

Den grønne og digitale omstilling øget behovet for udvalgte råvarer. For at undgå en ny afhængighed af leverandører af disse materiale – Kina nævnes som eksempel – skal EU sikre forbindelser og handel med mange forskellige partnerlande.

### **Støtte til de mest udsatte demokratier**

Ifølge kommissionsformanden skal EU ikke alene støtte Ukraine i forhold til den aktuelle konflikt, men også i det igangværende reformarbejde i landet.

Som et led i støtten til genopbygningen af Ukraine, vil Kommissionen sammen med Tyskland og Ukraine afholde en konference i Berlin den 25. oktober 2022.

Udvidelsen af EU berøres også i talen. Det fremhæves blandt andet, at "Vestbalkan er den del af den europæiske familie", og at EU har en "klar strategisk interesse" i, at alle 6 kandidatlande på Vestbalkan bevæger sig i retning af EU-medlemskab. De 6 kandidatlande er Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Republikken Nordmakedonien og Serbien.

### **Øget fokus på globale geopolitiske forandringer**

EU skal ikke alene fokuserer på sit nærområdet, men også på bredere geopolitiske forandringer. EU skal ifølge von der Leyen understøtte international samhandel og vækst, der er til gavn for alle involverede partner.

I denne mindre konkrete passage nævnes infrastruktursamarbejde Global Gateway som et bedre alternativ end det kinesiske "One Belt, One Road"-initiativ.

## **Olaf Scholz: "Europa er vores fremtid"**

Den tyske kansler Scholz talte den 29. august 2022 i Prag. Kanslerne var indbudt til at tale om fremtiden, hvilket han opsummerer i et ord: Europa.

Scholz refererer gennem talen gentagende gang til Ruslands invasion af Ukraine som "et afgørende vendepunkt" ("Zeitenwende"), og analysen er klar; Ruslands angreb på Ukraine er angreb på den europæiske sikkerhedspolitiske orden.

Kansleren refererer til EU som fredens projekt og fremhæver en ny fredsmission for EU i form at sikre sikkerhed, uafhængighed og stabilitet.

---

---

I lighed med kommissionsformanden understreger Scholz, at Ukraine kan regne med EU's støtte, så længe der er behov for den.

En vigtig præmis for kanslerens tale er, at USA, NATO og det transatlantiske sammenhold fortsat er af væsentlig betydning for EU. Men USA's øget fokus på Kina og Asien generelt gør, at EU må optræde stærkere i forhold til sikkerhedspolitiske spørgsmål bredt set.

Det også afgørende, at EU både formår at fastholde eksisterende partnerskaber, men også udvide med nye i Asien, Afrika og Latinamerika.

### **Udvidelse af EU og behovet for reformer**

Kansleren fremhæver, at optagelse af Ukraine, Moldova, Georgien og de seks lande på Vestbalkan er i EU's interesse.

Scholz udtaler støtte til den franske forslag om "det europæiske politiske fællesskab", der skal fremme samarbejdet mellem EU-lande og dets naboland. Men dette initiativ skal ikke være et alternativ til udvidelse.

Desuden gør en fremtidig udvidelse af EU det nødvendigt at se på rammerne for samarbejdet, herunder traktatændringer.

I forhold til *Rådet* fremhæves det, at der er behov for at gå fra enstemmighed til kvalificeret flertal på en række områder. Her nævnes den fælles udenrigspolitik og skatteområdet.

*Europa-Parlamentet* skal ikke udvides til flere end de 751 medlemmer, der i dag er sat som det maksimale antal. Det skal således sendes færre repræsentanter fra hvert land efter en fremtidig udvidelse.

Ifølge Scholz skal *Kommissionen* fortsat bestå af en repræsentant pr. land. Men 30 eller 36 ansvarsområder er dog for meget, hvorfor en mulig løsning kan være at lade to kommissærer deles om et ressort (generaldirektorat).

### **Europæisk strategisk suverænitet**

Europæisk strategisk suverænitet betyder ifølge Scholz, at EU skal blive mere uafhængig på alle områder. EU skal således tage større ansvar for sin egen sikkerhed samt stå mere samlet i forsvaret for vores værdier og interesser rundt om i verden.

EU må ikke blive afhængig af en leverandør af naturressourcer, som også fremhævet af von der Leyen. I stedet skal EU udvide antallet af aftaler med lande, der kan leverer eksempelvis efterspurgte mineraler og sjældne jordarter. Desuden skal EU søge flere internationale handelsaftaler.

Scholz fremhæver en række yderligere tiltag til fremme af EU's strategiske suverænitet, herunder øget fokus på cirkulær økonomi, en "Made in Europa 2030-strategi", bedre brug af data, øget digitalisering og mere skub i den grønne omstilling.

### **Mere samarbejde om forsvar**

Kansler Scholz taler også for øget europæisk samarbejde på forsvarsområdet. Det skal sikre en bedre udnyttelse af de økonomiske ressourcer og større synergi imellem de enkelte EU-landes forsvarssystemer.

Blandt mulige nye tiltag nævnes fælles fremstilling og udbud af udstyr. Desuden bør der oprettes en ny selvstændig rådsformation for de EU's

---

---

forsvarsministre. Den europæiske udrykningsstyrke skal som planlagt være funktionsdygtig i 2025, og med tiden skal der oprettes et fælles militært hovedkvarter.

NATO er fortsat garanten for EU's sikkerhed, så det styrkede europæiske samarbejde på forsvarsområdet skal ske som en europæiske søjle i NATO.

### **Migration, de finanspolitiske regler og retsstatsprincippet**

Scholz afslutter talen med at berøre flere af de emner, der ifølge ham har ført de største splid i EU i de senere år.

I forholdt til *migration* er diagnosen, at der er behov for mere langsigtede løsninger og færre ad hoc-beslutninger. Konkret skal der arbejdes på mere bindende samarbejde med afsender- og transitlande for at sikre flere legale ruter til EU, men samtidig aftaler om tilbagesendelse. De ydre grænser skal håndhæves effektivt, men også legalt. Endelig skal der opbygges et europæisk asylsystem, der sikrer solidaritet.

Hvad angår *de finanspolitiske regler* fremhæves de solidariske tiltag til afbødning af konsekvenserne af covid-19. Pragmatisk bør også fremover være tilgangen, og en reform af de finanspolitiske regler skal både være "bindende, fremme vækst og være politisk salgbar".

Afslutningsvis omtales *retsstatsprincippet*. Med slet skjult reference til Ungarn og Polen henvises til faren for "illiberale demokratier" i EU. Udbetalinger af EU-støtte skal også fremover kobles til overholdelse af retsstatsprincippet, muligheden for at blokere artikel 7-procedurer skal fjernes, og endelig skal Kommissionen have bedre værktøjer til at indlede krænkelssager om brud på grundlæggende værdier.

#### **Vil du vide mere?**

Kommissionsformand von der Leyens tale findes [her](#). (Talen er ikke tilgængelig på dansk.)

Kansler Scholz' tale er tilgængelig [her](#). (Talen findes pt. kun på tysk.)

EU-note om [det tyske regeringsgrundlag](#).

Kommissionens beskrivelse af [Global Gateway](#).

Artikel 7-procedurer er beskrevet på [eu.dk](#).

EU-nyt om [Kommissionens retsstatsrapport for 2022](#).

#### **Produceret og skrevet af:**

Andreas Sommer Møller, EU-konsulent, tlf. 3146